

ZEMĚDĚLSKÉ DOTACE V ČR

Systém zemědělských dotací v České republice se dělí na tři základní oblasti. První je označovaná jako tzv. **nárokové dotace**. Druhou oblast představují **nenárokové dotační tituly** a třetí je potom oblast ryze **národních dotací** (schéma č. 5). Doplnkové dotační programy tvoří Společná organizace trhů, která zahrnuje například školní projekty podporující zdravou výživu dětí či mimořádné podpory vybraných komodit. Další samostatný dotační program představuje OP Rybářství.

NÁROKOVÉ DOTACE

První a z pohledu finančního objemu nejvýznamnější oblastí jsou nárokové dotace, které zahrnují **přímé platby a plošná opatření rozvoje venkova** (viz schéma č. 1 a 2). Dotační tituly se označují jako nárokové v tom smyslu, že každý vlastník či uživatel zemědělské půdy nebo chovatel konkrétního druhu hospodářských zvířat má nárok na tyto dotace, aniž by musel vytvářet vlastní projekty. Musí samozřejmě podat žádost o dotaci a dodržet podmínky stanovené konkrétní podpory, jako je například termín seče u travního porostu či věk žadatele u titulu Mladý zemědělec. Cílem tohoto typu dotací je zabezpečit stabilní příjmy pro zemědělce a udržet tak zemědělskou prvovýrobu či podporovat šetrnější způsoby obhospodařování v krajině.

U přímých plateb se především jedná o Jednotnou *platbu na plochu, tzv. platbu SAPS*. Cílem poskytování této dotace je podpora co nejširší skupiny zemědělců, kteří obhospodařují minimálně 1 ha zemědělské půdy. Pravidla pro SAPS platbu jsou primárně nastavována ze strany EU. Každoroční konkrétní výše přímých plateb jsou schváleny orgány EU, její hodnota v korunách se odvíjí od platného kurzu a množství požadavků v daném roce.

Součástí přímých plateb jsou i další již specificky zaměřené dotační tituly jako *Greening* či *Mladý zemědělec*. Mezi další významné podpory náležející k přímým platbám patří *Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS)*. Ta znamená podporu u různých typů citlivých komodit, jako jsou brambory, ovoce či zelenina nebo řepa, telata, chov dojnic či bahnic a koz. V programovém období 2014–2020 patří k přímým platbám i *Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)*, které pomáhají například chovu krav bez tržní produkce mléka, chovu ovcí či koz a jsou plně hrazeny z národních zdrojů.

Součástí nárokových dotací jsou i *neprojektová opatření Programu rozvoje venkova (PRV – viz dále)*. Tyto dotační tituly představují především podporu v podobě vyrovnávacího příspěvku či kompenzační platby. Vyrovnávací příspěvek je orientovaný především na podporu zemědělského hospodaření v méně příznivých oblastech a oblastech s jinými omezeními. Kompenzační platby pak představují podporu ekologického hospodaření nebo podporu zemědělské činnosti spojené s ochranou a zlepšením životního prostředí a celkově krajiny. Podporována jsou i lesnická opatření a nedílnou součástí jsou i opatření realizovaná v rámci programu Natura 2000 či podpora dobrých životních podmínek zvířat.

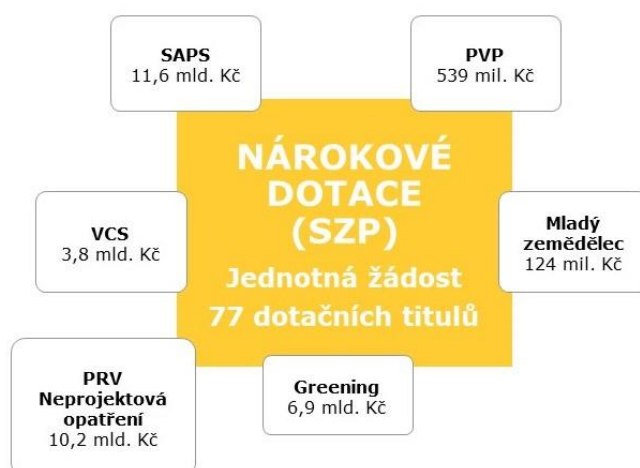
U těchto nárokových dotací je každoročně realizováno více než 20 opatření, v roce 2021 to bylo konkrétně 23 opatření. Na přímé platby zahrnující SAPS, PVP a VCS platby, opatření vázaná na dotační titul Mladý zemědělec a Greening bylo v roce 2021 vyplaceno 22,9 mld. Kč, na neprojektová opatření byla vynaložena částka 10,2 mld. Kč. Celkem tak bylo vyplaceno v rámci nárokových dotačních titulů SZIF vyplatil 33,1 mld. Kč.

O nárokové platby žádají klienti prostřednictvím tzv. Jednotné žádosti, která zahrnuje všechna opatření v rámci přímých plateb a neprojektových opatření PRV na zemědělskou půdu a zvířata. Jednotnou žádost je možné podat v průběhu dubna a května. V roce 2022 bylo podáno 31 002 Jednotných žádostí. Celkový přehled vyplacených položek je uvedený ve schématu č. 2.

Schéma č. 1 – Nárokové dotační tituly zahrnující přímé platby a neprojektová opatření PRV

Schéma č. 2 – Finanční prostředky vyplacené na nárokové dotace v roce 2021

NENÁROKOVÉ DOTACE

Druhou oblast reprezentují nenárokové dotace označované také jako **projektové dotace**. Nenárokové dotace jsou vázány v rámci SZP na Program rozvoje venkova (PRV, viz schéma č. 3). **Program rozvoje venkova** je klíčovou součástí Společné zemědělské politiky a jeho dotační tituly jsou administrovány ve dvou rovinách. Jako neprojektová opatření, která jsou součástí nárokových plateb a Jednotné žádosti (viz nárokové dotace a schéma č. 1 a č. 2), a projektová opatření, která jsou tedy označovaná jako nenárokové dotace.

Projektová opatření se zaměřují především na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, hospodaření s přírodními zdroji a klimatická opatření či na rozvoj samotných zemědělských podniků. Mezi priority také náleží podpora územního rozvoje venkova a venkovských komunit (iniciativa LEADER).

U projektových opatření PRV musí žadatel o dotaci zpracovat vlastní projekt na základě daných parametrů. Podaná žádost o dotaci prochází hodnocením ve vazbě na stanovená kritéria. Konkrétní postupy u jednotlivých kol příjmu žádostí jsou uvedeny v pravidlech vázaných na dané kolo. Během programového období 2014–2020 se dosud administrovalo celkem 35 podopatření (operací). Konkrétně v roce 2021 SZIF v rámci projektových opatření PRV vyplatil 4,7 mld. Kč.

K 30. 6. 2022 bylo v rámci Programu rozvoje venkova celkově vyčerpáno 79,82 % zdrojů EU.

Schéma č. 3 – Program rozvoje venkova – Projektová a neprojektová opatření

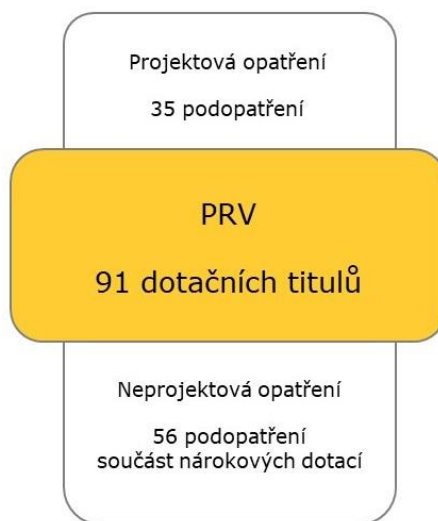
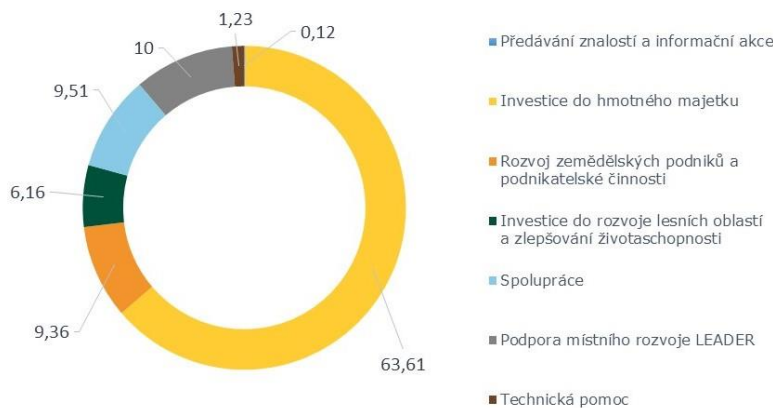

Schéma č. 4 – Finanční prostředky vyplacené v projektových opatřeních PRV za programové období 2014–2020 k 31. 12. 2021 (%)

Finanční prostředky vyplacené v projektových opatřeních PRV (%)

NÁRODNÍ DOTACE

Zemědělské národní dotace primárně slouží k podpoře restrukturalizace a zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zároveň se podílí na rozvoji venkovského prostoru. Zemědělské národní dotace jsou financovány výhradně z národních zdrojů. Platí zde však povinnost oznámit, tedy notifikovat jednotlivé programy, aby nedocházelo k narušení hospodářské soutěže společného evropského trhu.

U národních dotací je realizováno 23 základních dotačních programů a v jejich rámci 99 dotačních titulů. Součástí národních dotací jsou i mimořádné dotační tituly vázané například na živelní pohromy typu tornáda. Objem finančních prostředků alokovaný na rok 2021 dosáhl výše 5 mld. Kč.

Schéma č. 5 – Struktura zemědělských dotací v ČR

